

NEKAJ OPOMB K PRUNKOVEMU ČLANKU O »VESTNIKU SLOVENSKA POLITIKA«

Janko Prunk je v zadnjem letniku Prispevkov za zgodovino delavskega gibanja XXIII, 1983, str. 158—163 objavil edino ohranjeno številko ciklostiranega vestnika »Slovenska politika«, ob njej se pa v komentarju tretjič ponavlja mnenje, da je šlo pri tem za namen ustanovitve posebne »stranke«, na katero naj bi tedaj mislili »slovenski krščanski socialisti in njihovi bližnji politični zavezniki«. Najprej je tako zapisala Alenka Nedog (Ljudskofrontno gibanje v Sloveniji, 1978, str. 175 sl. in 196, op. 72, s sklicevanjem na izjavo Vitka Muska), nato že Prunk sam (Pot krščanskih socialistov v Osvobodilno fronto slovenskega naroda, 1977, str. 189—191 in op. 191—195 str. 223).

Ni izključeno, da so bile številke tega vestnika tudi v moji knjižni omari, pa so bile »počiščene« od domačih ali pa pobrane od italijanskih karabinerjev oktobra ali novembra 1941 (tudi preiskovalci so nekaj pobrali, pa je odgovornost za to prevzel moj mlajši brat Stanko, češ da je to on spravil v mojo omaro, da ne bi prišel v nevarnost moj odpust iz ujetniškega taborišča na Reki, zaradi česar je prišlo do karabinjerske preiskave mojih papirjev). Vendar mislim na to predvsem zaradi tedaj vselej ozkih stikov z Muskom, saj je vodil tako evidenco naročnikov Dejanja (skupaj z Janezom Gradišnikom), kot tudi Delavske pravice. Gotovo pa je šlo za akcijo, ki ni bila niti Zarjanska, niti Dejanjevska, pa tudi o Kocbekovem mestu v njej, ki ga domneva Prunk, mislim da opravičeno dvomim.

Oba tekstna argumenta, na katera se sklicuje sta v resnici neutemeljena. Članek »Zasluge za našo nevtralnost« (str. 161—163) prav gotovo ni Kocbekov. V Dejanju si je članke te vrste vselej pridobival od drugih avtorjev (Zemljak, Jeršič, Gradišnik itd.). Prav tako so o podobnih stvareh na sestankih sodelavcev Dejanja ali »mladih« (gl. v Zgodovinskem časopisu 36, 1982 (1984), str. 355—362, posebej 357—360, moj prispevek Nekaj opomb k nastajanju in bibliografiji Dejanja) govorili drugi in ne on sam. Pri tem članku mislim kot na avtorja (ker Jeršič očitno zanj ni vedel) na Aleša Stanovnika ali Marijana Breclja.

Pa tudi glede uvodnika »Kaj hočemo« nikakor ni dokazljivo Kocbekovo avtorstvo. Vsa mesta, ki jih je mogoče primerjati s Kocbekovim poznejšim člankom »Slovinci in politika« (ne Politika in Slovenci! — Dejanje III, 1940, str. 1—6, sedaj priročneje v knjigi Pred viharjem, 1980, str. 197—206), so namreč zajeta v Dejanju že prej v nekaj člankih o tedanjem položaju Slovencev (Odlomki o slovenskem položaju, Dejanje II, 1939, str. 36—39 in 82—86, ter Slovenska svoboda, prav tam, str. 217—224) in poleg tega v mojem predavanju Slovensko vprašanje na Bohinjskem tednu 1939 (Bohinjski teden, Ljubljana

1940, str. 103—118). Avtor se je očitno oprl na nekatera mesta teh člankov, vmes pa je nekaj stvari, ki po slogu nikakor niso Kocbekove, pa tudi po svojih koncepcijah le napol združljive s koncepcijami kroga okrog Dejanja. Zato pa je prva programska točka le parafrazirala moje programske točke iz Bohinja — in to drugače, kakor je storil pozneje Kocbek v navedenem članku, ki se je opiral na moje članke na širši način. Sicer pa je v zadnjih dveh odstavkih očitno iskanje nekega kompromisa med tremi stališči — v Dejanju že 1939 izraženega odklanjanja kombinirano ideološko-politične organizacije (najbolj jasno str. 224, isto v Bohinjskem tednu, str. 118; prim. tudi Kocbek, Pred viharjem, str. 44 sl), po slovenskem gibanju, združenem z levico, pa vendar tudi z željo po »svoji lastni in neodvisni politični organizaciji«. Po Prunkovi ugotovitvi, da je pri akciji sodelovala »stara SLS« (str. 156, op. 5), sodim, da je akcija privezana predvsem na Aleša Stanovnika in Marijana Breclja (ta je namreč tudi pred volitvami 1938 skušal pridobiti za to stranko tudi Zarjane, kar pa se je posrečilo le napol: ker bi vsak glas na listi opozicije štel pri zmagi v korist kandidata tiste opozicijske stranke, ki bi dobila na opozicijski listi največ glasov, bi v Ljubljani pomenil tak glas podporo Albertu Kramarju; ko smo opravičeno nasprotovali jerezejevski protislovenski koncepciji Korošca, pač nismo mogli zaradi tega podpirati še bolj dosledne protislovenske jeenesarske koncepcije Kramarja — in zato smo se večinoma odločili za abstinenco pri volitvah, kar smo v tem smislu Marijanu Breclju tudi utemeljili).

Vsekakor ne vidim v Prunkovem članku dokaza, ki bi me prepričal pri tem vestniku o tistem mestu, ki ga pripisuje Kocbeku. Čeprav so nas sklenitev pogodbe med hitlerjevsko Nemčijo in Sovjetsko zvezo ter vse to, kar ji je septembra 1939 sledilo s »četrto delitvijo« Poljske, pa še odmev vsega tega pri delu članov KPJ pri nas močno razočarali, vendar zaradi tega glede preživelosti ideološke razdeljenosti politične organizacije pri Slovencih nismo imeli vzroka menjavati stališča. To kar sem zapisal v Delavski pravici 8. junija 1939 (to je bilo povedano tudi na slavnostnem jubilejnem zborovanju JSZ v Kamniku) in 1. julija 1939 (v članku Narodna obramba, ki je povzetek članka Slovenska svoboda iz Dejanja, o obojem gl. Prunkovo knjigo, str. 182 in 186) je bilo hkrati širše stališče ožjega kroga pri Dejanju in širokega kroga Zarjanov, ki je bilo načelno in ga ni kazalo zaradi sprememb politike drugih metati čez plot. Za spremembo Kocbekovih stališč v tem pogledu bi prav gotovo vedel. Pa nič takega ne živi v mojem spominu, čeprav sem bil v tistih časih vsak teden po večkrat vsaj za kako uro pri njem.

Bogo Grafenauer